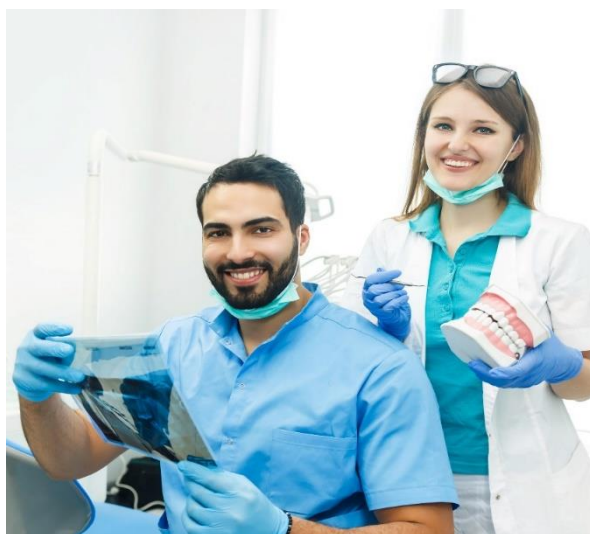

**DANYLO HALYTSKY LVIV NATIONAL
MEDICAL UNIVERSITY**

Department of Ukrainian Studies

OKSANA NAHORNIAK

**UKRAINIAN LANGUAGE
(professional direction)**

Main part

EXERCISES FOR PRACTICAL

in the Ukrainian language

**for foreign students of the 2nd year of the English-language
department of the specialty**

221 «Dentistry»

УКРАЇНСЬКА МОВА

(за професійним спрямуванням)

Основна дисципліна

ВПРАВИ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

з української мови

для іноземних студентів 2 курсу

англомовного відділення спеціальності

221 «Стоматологія»

Lviv 2023

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
Кафедра українознавства

ОКСАНА НАГОРНЯК

УКРАЇНСЬКА МОВА
(за професійним спрямуванням)
Основна дисципліна

ВПРАВИ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
для іноземних студентів 2 курсу
англомовного відділення спеціальності
221 «Стоматологія»

Обговорено та ухвалено на
засіданні методичної комісії
кафедри українознавства
(протокол № 10 від 31 травня
2022 року)

Затверджено профільною методичною
комісією гуманітарних дисциплін
(протокол № 10 від 31 травня
2022 року)

Львів 2023

УДК 811.161.2 (072)
Є 96

Nahorniak O.M.

Ukrainian language (professional direction): exercises for practical classes in the Ukrainian language for foreign students of the 2nd year of the English department of specialty 221 "Dentistry": textbook /
Compiler: senior teacher Nahorniak O.M Lviv: Danylo Halytskyi Lviv National Medical University, 2023. – 50 p.

The textbook contains exercises and tasks designed to ensure the future dentists' mastery of the norms of modern Ukrainian literary language and compliance with the requirements of the culture of oral and written professional speech; to form skills of operating professional terminology in stereotypical communication situations; Practical tasks from each section are aimed at the development and improvement of lexical, grammatical, communicative skills and abilities of foreign students. Each topic contains a list of recommended reading.

Addressed to foreign students of the English-speaking department of higher medical education, majoring in 221 "Dentistry".

REVIEWERS:

Sikora Halyna Viktorivna, candidate of philological sciences, junior researcher at the Institute of the Ukrainian Language of the National Academy of Sciences of Ukraine
Drogomyretska Marta Mykolaivna, candidate of philological sciences, associate professor of the Department of Ukrainian Studies of Danylo Halytskyi National University of Ukraine.

Discussed and approved at the meeting of the methodical commission of the
Department of Ukrainian Studies (Minutes №10 of May 31, 2022)

Approved by the profile methodical commission of humanities (protocol №10 dated
May 31, 2022)

© Lviv National Medical
Danylo Halytsky University, 2023
© Oksana Nahorniak, 2023
© Department of Ukrainian Studies

УДК 811.161.2 (072)

У 96

Нагорняк О.М.

Українська мова (за професійним спрямуванням): вправи для практичних занять з української мови для іноземних студентів 2 курсу англomовного відділення спеціальності 221 «Стоматологія»: навчальний посібник / Укладачка: старша викладачка Нагорняк О.М. Львів: Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2023. – 50 с.

Навчальний посібник містить вправи і завдання, які покликані забезпечити володіння майбутніми стоматологами нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного професійного мовлення; сформувані навички оперування фаховою термінологією у стереотипних ситуаціях спілкування; Практичні завдання з кожного розділу спрямовані на розвиток і вдосконалення лексично-граматичних, комунікативних умінь і навичок чужоземних студентів.

До кожної теми вміщено список рекомендованої літератури.

Адресовано іноземним студентам англomовного відділення закладів вищої медичної освіти, які навчаються за спеціальністю 221 «Стоматологія».

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Сікора Галина Вікторівна кандидат філологічних наук, молодший науковий співробітник Інституту української мови НАН України

Дрогомирецька Марта Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри українознавства ЛНМУ імені Данила Галицького.

Обговорено та ухвалено на засіданні методичної комісії кафедри
українознавства (протокол №1 від 31 серпня 2021 року)

Затверджено профільною методичною комісією гуманітарних дисциплін
(протокол №4 від 31 серпня 2021 року)

© Львівський національний медичний
університет імені Данила Галицького, 2023
© Оксана Нагорняк, 2023
©Кафедра українознавства

CONTENT/ЗМІСТ

Preamble	7
Lesson 1. Dentistry. Accusative and Locative cases. Compound words. Terms-names of life processes and functions of the human body. General scientific, interdisciplinary and specialized terminology . (Стоматологія. Знахідний і місцевий відмінки іменника. Складні слова. Терміни-назви процесів життєдіяльності та функцій людського організму. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціалізована термінологія)	8-10
Lesson 2. Teeth. Accusative, Locative and Genitive cases. Formation of verbal nouns. The characteristics of the subject by the external properties and its purpose. Terms of nomination of sciences, specialists in the field of dentistry, medicine. (Зуби. Знахідний, місцевий, родовий відмінки іменників. Утворення віддіслівних іменників. Характеристика предмета за зовнішніми властивостями та його призначенням. Терміни номінації наук, фахівців у галузі стоматології, медицини).....	11-14
Lesson 3. Two sets of man’s teeth. Locative and Genitive cases of nouns and numerals, Quantitative characteristic of the subject. (Два набори зубів людини. Місцевий, родовий відмінки іменників та числівників. Кількісна характеристика предмета).....	15-17
Lesson 4. Teeth: their development and structure. Milk and permanent teeth. Genitive and Instrumental. Expression of temporal relations. Oral health in different historical periods.(Зуби: їх розвиток і будова. Молочні і постійні зуби. Родовий, орудний відмінки. Вираження часових відносин. Здоров’я ротової порожнини в різні історичні періоди.....	18-23
Lesson 5. The structure of the teeth. The use of the Accusative, Locative, Instrumental, Genitive cases (nouns, adjectives). The expression of spatial relations. Characterization of the object by composition and structure. Avitaminosis, hypovitaminosis and the condition of the oral cavity.(Будова зубів. Вживання знахідного, місцевого, орудного, родового відмінків (іменники, прикметники). Вираження просторових відношень. Характеристика предмета за будовою та структурою.Авітаміноз,гіповітаміноз та стан ротової порожнини).24-27	24-27
Lesson 6. Examination of teeth. The use of the Accusative, Genitive and Instrumental. The expression of causal relations and relations of purpose. The use of the words ПОТРІБНО, НЕОБХІДНО. Terms to indicate the methods and techniques of examination and treatment. Medical and technical terms. Names of dental instruments.	

(Огляд зубів. Вживання знахідного, родового та орудного відмінків. Вираження причинних відносин та відносин мети. Вживання слів ПОТРІБНО, НЕОБХІДНО. Терміни на позначення методів і способів обстеження та лікування. Медико-технічні терміни. Назви стоматологічних інструментів).....	28-30
Lesson 7. Percussion. Locative and Accusative cases of nouns. Verbal noun. Indication of the place of action. Terms of naming dental diseases, their forms and signs (symptoms, syndromes). Terms to indicate the causes of dental diseases. (Перкусія. Місцевий та знахідний відмінок іменників. Віддієслівні іменники. Вказування на місце дії. Терміни найменування стоматологічних захворювань, їх форм перебігу та ознак (симптомів, синдромів). Терміни на позначення причин стоматологічних захворювань).....	31-33
Lesson 8. Caries. Related words. Adverbs of manner. The use of Locative, Accusative and Instrumental cases. The expression of spatial relation and pointing out the cause of action. Examination of the patient in therapeutic dentistry. (Карієс. Споріднені слова. Прислівники способу дії. Вживання місцевого, знахідного, орудного відмінків. Вираження просторових відносин та вказування на причину дії. Обстеження хворого в терапевтичній стоматології).....	34-37
Lesson 9. Pulpit. Degrees of comparison of adjectives. Formation of verbal nouns. Characteristics of subject by the composition and internal functions. Nouns and adjectives in Locative, Genitive and Instrumental cases. Medicinal herbs in dentistry. (Пульпіт. Ступені порівняння прикметників. Утворення віддієслівних іменників. Характеристика предмета за складом та внутрішніми функціями. Іменники та прикметники у місцевому, родовому та орудному відмінках. Лікувальні трави у стоматології).....	38-41
Lesson 10. Medical card of dental patient. Quantitative and ordinal numbers and their use. Arab and Roman numerals. Characteristic of the subject by the external feature. Instrumental of doer action. The expression of sequence of action. (Медична карта стоматологічного хворого. Кількісні і порядкові числівники та їх вживання. Арабські та римські цифри. Характеристика предмета за зовнішніми ознаками. Орудний відмінок виконавця дії. Вираження послідовності дії)...	42-45
Lesson 11. Introduction to medical card of the dental patient. Filling out a medical card. (Ознайомлення з медичною картою стоматологічного хворого. Заповнення медичної карти).....	46-49
Додаток	50

PREAMBLE

Teaching the main component "Ukrainian language (for professional purposes)" is one of the components of a holistic system of training future dentists, through which is ensuring their comprehensive development, creative enrichment of cultural potential, aimed at conscious social choice. The course "Ukrainian language" belongs to the elective disciplines.

ПЕРЕДМОВА

Викладання навчальної дисципліни основної компоненти «Українська мова» є однією зі складових цілісної системи підготовки майбутніх фахівців-стоматологів, за допомогою якої відбувається забезпечення їхнього всебічного розвитку, творчого збагачення культурного потенціалу, скерованого на свідомий суспільний вибір. Курс «Українська мова» належить до вибіркових дисциплін.

LESSON 1

Dentistry. Accusative and Locative cases. Compound words. Terms-names of life processes and functions of the human body. General scientific, interdisciplinary and specialized terminology .

Стоматологія. Знахідний і місцевий відмінки іменника. Складні слова. Терміни-назви процесів життєдіяльності та функцій людського організму. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціалізована термінологія

Методичне забезпечення заняття/

Methodological support of classes:

1. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. – Кн.2. – К.: Медична книга, 2019. – 456 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова для стоматологів (методичні розробки для студентів 2-го курсу англомовного відділення). – Львів: ЛНМУ, 2019. – 23 с.

Read and study the following words and phrases/ Прочитайте і вивчіть наступні слова і словосполучення.

- 1.Розділ – section; part;
- 2.хвороба – illness; disease;
- 3.порожнина рота (ротова порожнина) – mouth cavity;
- 4.щелепа – jaw;
- 5.століття – centure;
- 6.злиття – confluence; amalgamation;
- 7.зуболікування – toothtreatment;
- 8.хірургія – surgery;
- 9.зародитися / зароджуватися – to originate (from); to be originated;
- 10.рамка – frame;
- 11.пов'язаний – connected;
- 12.засіб – means;
- 13.надання – rendering;
- 14.допомога – help; aid;
- 15.зводиться – to come to; to amount to; to result in;
- 16.видалення (видаляти) – to take out;
- 17.спеціальність – speciality; profession; occupation;
- 18.черга – turn;
- 19.терапевтичний – therapy;
- 20.хірургічний – surgical.

1.1. Read the text/Прочитайте текст.

СТОМАТОЛОГІЯ

Стоматологія (від грецького **stoma** – рот, **logos** – слово, вчення) – розділ медицини, що вивчає хвороби органів порожнини рота, зубів, щелеп і обличчя. Стоматологія як медична дисципліна сформувалася у 20-х роках ХХ століття у результаті злиття (поєднання) зуболікування та щелепно-лищевої хірургії. Якщо щелепно-лицева хірургія зародилася й розвивалася у рамках хірургії, то зуболікування до ХVІІ століття не було пов'язане із загальною медициною. До цього часу зуболікування було засобом надання допомоги під час болів зубів і зводилось в основному до видалення хворого зуба. Зуболікування як медична спеціальність зародилась у кінці ХVІІ – початку ХVІІІ століть. У першу чергу це пов'язано з працями знаменитого французького лікаря П.Фошара. Зараз стоматологія поділяється на терапевтичну стоматологію, хірургічну стоматологію та ортопедичну стоматологію.

1.2. Answer the questions / Дайте відповіді на питання:

- 1.Що таке стоматологія?
- 2.Коли стоматологія сформувалась як медична наука?
3. Чим було зуболікування?
4. Коли зародилось зуболікування як медична дисципліна?
5. З чийм іменем пов'язане зародження зуболікування?
6. Як зараз поділяється стоматологія?

2. Insert the necessary prepositions in these sentences / Вставте у дані речення потрібні прийменники.

1. ... першу чергу це пов'язано ... працями П. Фошара (до, після, у, на, з, від).
2. Стоматологія сформувалась ... 20-х роках ХХ століття ... результаті злиття зуболікування та щелепно – лищевої хірургії (у, на, до, від).
3. ... цього часу зуболікування було засобом надання допомоги ... час болів зубів і зводилося ... основному ... видалення хворого зуба (на, в, до, під, від, за).
4. Зуболікування ... ХVІІ століття не було пов'язане ... загальною медициною (на, у, від, до, під, із).

3. Make sentences from the given words and write them down /Складіть з поданих слів речення і запишіть їх.

1. Кінці, XVII, XVIII століть, у, як, початку, спеціальність, зуболікування, медична, зародилась.
2. Із, медициною, зуболікування, загальною, до, було, століття, XVII, пов'язане, не.
3. П. Фошара, у, з, пов'язане, першу, лікаря, працями, чергу, французького, знаменитого.
4. Обличчя, розділ, стоматологія, медицини, органів, рота, щелеп, зубів, порожнини, хвороби, вивчає, що.

4. What questions are answered here / На які питання тут дані відповіді?

1. Стоматологія сформувалась як наука у 20-х роках ХХ століття.
2. Стоматологія вивчає хвороби органів порожнини рота, зубів, щелеп та обличчя.
3. Стоматологія сформувалась як медична дисципліна у результаті злиття зуболікування та щелепно – лицевої хірургії.
4. Зуболікування зводилось в основному до видалення хворого зуба.
5. Зуболікування як медична спеціальність пов'язане з працями французького лікаря П.Фошара.

5. Match the same root words to such words / Підберіть однокореневі слова до таких слів:

хвороба, рот, медицина, хірургія, щелепа, терапія, лице, допомога, видалення, лікувати.

6. Read and say which words make up the following complex words / Прочитайте і скажіть, з яких слів складаються наступні складні слова:

зуболікування, щелепно – лицевий, століття.

LESSON 2

Teeth. Accusative, Locative and Genitive cases. Formation of verbal nouns. The characteristics of the subject by the external properties and its purpose. Terms of nomination of sciences, specialists in the field of dentistry, medicine.

Зуби. Знахідний, місцевий, родовий відмінки іменників. Утворення віддієслівних іменників. Характеристика предмета за зовнішніми властивостями та його призначенням. Терміни номінації наук, фахівців у галузі стоматології, медицини

Методичне забезпечення заняття Methodological support of classes:

1. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. – Кн.2. – К.: Медична книга, 2019. – 456 с.
2. Чикайло І. В. Українська мова для стоматологів (методичні розробки для студентів 2-го курсу англомовного відділення). – Львів: ЛНМУ, 2019. – 23 с.

Read and study the following words and phrases/ Прочитайте і вивчіть наступні слова і словосполучення.

1. зуб – tooth;
2. вкритий – covered;
3. емаль – enamel ;
4. утворення – (*тут*) formation;
5. ротова порожнина – mouth cavity ;
6. подрібнювати / подрібнити; подрібнення – to mill, to grain, to crush; crushing, milling;
7. надзвичайно – unusually, extremely;
8. піддаватись / піддатись – (*тут*) to be accessible (to);
9. стирати / стерти; стирання – to wear (away, off), to rub; rubbing ;
10. твердий, твердіший, найтвердіший – hard, harder, hardest ;
11. однак – but, though, however ;
12. боліти – to ache; to have a pain;
13. руйнуватись – to be ruined; to be destroyed;
14. ясна – gum;
15. чистити зуби –to brush the teeth ;
16. призначення – designation ;
17. передній – front;
18. різець, різці – incisor, incisors ;
19. нагадувати / нагадати – to remind;
20. стамеска – (*техн.*) chisel;

21. відкушувати / відкусити; відкушування – to bite off; biting off ;
22. гострий, загострений – sharp;
23. ікло – (*анат.*) cuspid, canine tooth ;
24. розгризати – to crack, to break with one’s teeth ;
25. моляр – molar ;
26. жувати / пережовувати; пережовування – to chew; mastication;
27. набір зубів – set of teeth ;
28. повністю – completely;
29. молочні зуби – milk teeth;
30. штука – (*тут*) piece;
31. з’являтися / з’явитися – to appear ;
32. складатися з – to consist of;
33. верхня щелепа – upper jaw;
34. нижня щелепа – lower jaw;
35. виростати / вирости – to grow, to grow up;
36. поступово – gradually ;
37. розхитуватися / розхитатися – to get loose ;
38. випадати / випастиж випадання (зубів) – to shed; shedding;
39. постійні зуби – permanent teeth;
40. зуб мудрості – wisdom tooth;
41. згодом – in time, after some time.

1. Read the text/Прочитайте текст.

З У Б И

Зуби – це тверді, вкриті емаллю утворення в ротовій порожнині у хребетних тварин і в людини. Вони служать для подрібнення їжі. Зуби – надзвичайно тверді кісткові утворення в порожнині рота, які мало піддаються стиранню. Вони вкриті емаллю, найтвердішою речовиною, яка є в людському тілі. Однак, для того, щоб зуби не боліли і не руйнувались, а ясна були здоровими, зуби слід регулярно чистити.

У людини є чотири основних види зубів, які мають різне призначення. Передні зуби – різці – тонкі й за формою нагадують стамеску. Вони служать для відкушування їжі. За різцями йдуть більш довші й загостреніші ікла. Ними розгризають тверду їжу. Премоляри і моляри, що розміщені у задній частині рота, - це масивні зуби з широкою поверхнею. Вони призначені для пережовування їжі. Протягом життя набір зубів у людини повністю змінюється. Перший набір – це дитячі, чи молочні зуби. Їх буває до 20 штук. Перші молочні

зуби починають з'являються на 4 – 7 місяці життя людини. А останні – до трирічного віку. Набір молочних зубів складається з двох різців, одного ікла та двох молярів, як з лівого, так і з правого боку верхньої щелепи. Такі самі зуби виростають і в нижній щелепі. Починаючи з 5 (п'яти)-річного віку, молочні зуби поступово розхитуються і випадають. Їхнє місце займають 32 постійних зуби. У кожній половині обох щелеп виростає по два різці, одному іклу, два премоляри і три моляри. Задні моляри – зуби мудрості – з'являються згодом.

2. Complete the sentences with the necessary prepositions and adjectives / Доповніть речення потрібними прийменниками і прикметниками.

1. Перші ... зуби починають з'являтися ... 4 – 7 місяці життя дитини.
2. Зуби – це тверді, вкриті емаллю утворення ... ротовій порожнині у ... тварин і ... людини.
3. ... зуби – різці – тонкі й ... формою нагадують стамеску.
4. Починаючи ... 5-річного віку, ... зуби поступово розхитуються і випадають.
5. Набір ... зубів складається ... двох різців, одного ікла та двох молярів, як з ... боку, так і ... правого боку ... щелепи.

3. Find in the text the equivalents of such words and phrases / Знайдіть у тексті еквіваленти таких слів і словосполучень.

To brush the teeth; to consist of; gum; enamel; the set of teeth; a bone formation; the first set of teeth; the permanent teeth; healthy gums; cuspid; wisdom tooth; to appear; upper jaw; to bite off; completely; lower jaw; front teeth; to chew.

4. Read and write sentences, replacing words and phrases in parentheses with Ukrainian equivalents / Прочитайте і запишіть речення, замінюючи слова і словосполучення у дужках українськими еквівалентами.

1. Протягом життя набір зубів у людини (is completely changed).
2. Зуби – це тверді, (covered by enamel) кісткові утворення (in mouth cavity).
3. Перші (milk teeth) починають (to appear) на 4 – 7 місяці життя (of child).
4. Чотири основних види зубів мають (different designation).
5. Зуби служать для (milling of food).

5. Match the same root words to the following words/ Підберіть однокореневі слова до наступних слів.

Кістковий, ротовий, хребет, людський, здоровий, дитячий, молоко.

6. What questions are answered here/ На які питання тут дані відповіді?

1. Зуби вкриті емаллю.
2. Чотири види зубів мають різне призначення.
3. Щоб зуби не боліли і не руйнувалися, їх потрібно регулярно чистити.
4. Зуби знаходяться у ротовій порожнині.
5. До 3-річного віку дитина має 20 молочних зубів.
6. Доросла людина має 32 постійних зуби.
7. Перший набір зубів людини – це молочні зуби.
8. Зуби служать для подрібнення їжі.
9. Премоляри і моляри розміщені у задній частині рота.

7. Complete the sentences by choosing the correct words in parentheses /Доповніть речення, вибираючи правильні слова у дужках.

1. Передні зуби – (ікла, різці, моляри) – тонкі й за (розміром, формою, шириною) нагадують стамеску.
2. Зуби – це тверді, вкриті (шкірою, мембраною, емаллю) кісткові утворення у ротовій порожнині.
3. Премоляри і моляри розміщені у (задній, передній, середній) частині рота.
4. Протягом життя (колір, набір, вид) зубів у людини повністю змінюється.
5. Різці служать для (подрібнення, утворення, відкушування, пережовування) їжі.

LESSON 3

Two sets of man's teeth. Locative and Genitive cases of nouns and numerals. Quantitative characteristic of the subject.

Два набори зубів людини. Місцевий, родовий відмінки іменників та числівників. Кількісна характеристика предмета

Методичне забезпечення заняття/ Methodological support of classes:

1. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. – Кн.2. – К.: Медична книга, 2019. – 456 с.
2. Чикайло І. В. Українська мова для стоматологів (методичні розробки для студентів 2-го курсу англомовного відділення). – Львів: ЛНМУ, 2019. – 23 с.

Read and memorize the following words and phrases / Прочитайте і запам'ятайте наступні слова і словосполучення.

1. Оглядати – to examine;
2. немовля – infant;
3. контури – outline;
4. молочні зуби – temporary (milk) teeth;
5. ясна – gum;
6. альвеолярний відросток – alveolar process;
7. слизова оболонка – mucous membrane;
8. верхня щелепа – upper jaw;
9. нижня щелепа – lower jaw;
10. середня лінія – mesial line;
11. різець – incisor;
12. моляр, корінний зуб – molar;
13. ікло – cuspid;
14. прорізатися – to erupt;
15. постійний набір зубів – permanent set of teeth;
16. однаковий – equal.

1.1. Read the text/ Прочитайте текст.

ДВА НАБОРИ ЗУБІВ ЛЮДИНИ

Коли ми оглядаємо рот немовляти одразу після народження, ми можемо побачити контури молочних зубів – особливо передніх. Вони розташовані на малій відстані під яснами щелеп. Коли немовля підростає, контури на яснах зникають. Це є результатом розвитку альвеолярного відростка і слизової оболонки.

Людина має 20 молочних зубів: 10 у верхній і 10 у нижній щелепі, які розташовані симетрично з кожного боку від середньої лінії. Їхня формула така: різці – 2 / 2, ікла – 1 / 1, корінні зуби – 2 / 2. Порядок і час, коли прорізаються молочні зуби, є дуже різним.

Доросла людина має 32 постійних зуби. Постійний набір зубів на 12 зубів більший, ніж набір молочних зубів. Вони розташовані в однаковій кількості у кожній щелепі симетрично з кожного боку від середньої лінії рота. Їхня формула є такою: різці – 2 / 2, ікла – 1 / 1, премоляри – 2 / 2, моляри – 3 / 3. Першим постійним зубом, що появляється у людини є моляр. Перший моляр з'являється у віці 16 – 18 місяців. Останні три моляри виростають у 17 –20 років.

1.2. Answer the questions/ Дайте відповіді на питання.

1. Що ми можемо побачити, коли оглядаємо рот немовляти?
2. Де ці контури розташовані?
3. Що ви можете розказати про молочні зуби людини?
4. Яким є набір постійних зубів людини і яка його формула?
5. Які зуби прорізаються першими?

2. Translate the following words and phrases into Ukrainian/ Перекладіть українською мовою такі слова і словосполучення.

To examine the mouth of an infant; the outlines of the temporary teeth; development of the alveolar processes; the upper and the lower jaws; to be placed symmetrically on each side; their formula; permanent set of teeth.

3. Insert the necessary prepositions in the following sentences /Вставте у наступних реченнях потрібні прийменники.

1. Вони розташовані ... малій відстані під яснами щелеп (у, на).
2. Коли немовля підростає, контури ... яснах зникають (у, на).
3. Зуби розташовані ... кожній щелепі симетрично ... кожного боку ... середньої лінії рота (за, від, під, у, з, до, на).
4. Постійний набір зубів ... 12 зубів більший, ні набір молочних зубів (на, у, від).
5. Перші моляри з'являються ... віці 16 – 18 місяців (на, до, у, за).

4. Make sentences from these words and write them down /Складіть з поданих слів речення і запишіть їх.

1. Розташовані, на, вони, під, малій, яснами, відстані, щелеп.
2. Результатом, це, відростка, оболонки, і, є, альвеолярного, слизової, розвитку.
3. Коли, порядок, прорізаються, і, час, зуби, дуже, молочні, різним, є.
4. Дванадцять, на, постійний, ніж, зубів, більший, набір, молочних, зубів, набір.
5. Є, першим, моляр, постійним, появляється, у, зубом, людини, що.

5. Read and write a sentence, replacing the words of the phrase in parentheses with Ukrainian equivalents/ Прочитайте і запишіть речення, замінюючи слова і словосполучення , що в дужках, українськими еквівалентами.

1. Коли ми (examine the mouth of an infant), ми можемо побачити (outlines of temporary teeth).
2. Постійний набір зубів на 12 зубів більший, (than the set of the temporary teeth).
3. (Temporary teeth are placed) в однаковій кількості (in each jaw) симетрично з кожного боку (from the mesial line of the mouth).
4. Порядок і час, (when the milk teeth are appeared), є дуже різним.
5. (The first permanent tooth), що появляється у людини є моляр.

6. Put words and phrases in brackets in the correct one grammatical form and write them down /Поставте слова і словосполучення у дужках у правильній граматичній формі й запишіть їх.

1. Доросла людина має 32 (постійні зуби).
2. Контури молочних зубів розташовані на (мала відстань) під (ясна) щелеп.
3. Першим постійним (зуб), що виростає у (людина) є моляр.
4. Людина має 20 (молочні зуби).
5. Молочні зуби розміщуються на (обидві щелепи) симетрично і в рівних кількостях.

7. Read the text «Два набори зубів людини» again and tell it/ Прочитайте текст «Два набори зубів людини» ще раз і розкажіть його.

LESSON 4

Teeth: their development and structure. Milk and permanent teeth. Genitive and Instrumental. Expression of temporal relations. Oral health in different historical periods

Зуби: їх розвиток і будова. Молочні і постійні зуби. Родовий, орудний відмінки. Вираження часових відносин. Здоров'я ротової порожнини в різні історичні періоди

Методичне забезпечення заняття/ Methodological support of classes:

1. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. – Кн.2. – К.: Медична книга, 2019. – 456 с.
2. Чикайло І. В. Українська мова для стоматологів (методичні розробки для студентів 2-го курсу англомовного відділення). – Львів: ЛНМУ, 2019. – 23 с.

Learn words and phrases to the text / Вивчіть слова і словосполучення до тексту.

1. Розвиток – development;
2. будова – construction;
3. народжуватися – to be born;
4. зачаток (зачатки) – origin(s);
5. з`являтися – to appear;
6. боковий – lateral;
7. спочатку – at first;
8. прорізування – eruption of teeth;
9. ріст – growth;
10. рідкий – sparse, thin;
11. проміжок (проміжки) – gap, interval, space;
12. відбуватися – to happen, to take place;
13. величина – size;
14. значно – much;
15. стирати (ся) – to wipe off, to rub off (out);
16. ззаду – behind, at the back;
17. тісно – tightly, closely;
18. дотикати (сь) – to touch;
19. поступово – gradually;
20. зміщувати – to displace, to shift;
21. призводити – to cause, to drive;

22. змикатися – to be joined, to be closed;
23. однойменний – of the same name;
24. спереду – in front of;
25. протилежний – opposite;
26. прикус – bite;
27. зуби мудрості – teeth of wisdom;
28. приблизно – approximately;
29. таким чином – so, in such a way;
30. випадання – falling out;
31. досить – rather;
32. коронка – crown, corona;
33. шийка – neck of the tooth;
34. корінь – root of the tooth;
35. видимий – visible;
36. виступати – to stand out;
37. відповідний – corresponding;
38. кусати – to bite;
39. подрібнювати – to make smaller;
40. перетирати – to grate;
41. тканина – tissue;
42. емаль – enamel;
43. особливість – peculiarity;
44. забезпечувати – to provide;
45. вміст – contents;
46. у вигляді – in the form of;
47. сіль – salt;
48. білок – protein;
49. перехід – transition;
50. лунка – (тут) hole in a jaw;
51. шар – layer;
52. щільний – compact;
53. оболонка – membrane;
54. цемент – cement;
55. окістя – (тут) periosteum of tooth;
56. волокно – fibre, fiber;
57. закріплювати – to fix;
58. служити – to serve as;
59. живлення – nourishment;
60. пом'якшувати – to make soft, to soften;
61. утворювати – to form;
62. дентин – dentine;

- 63. просочений – percolated;
- 64. усередині – in (side);
- 65. порожнина – cavity;
- 66. заповнювати – to fill (up);
- 67. з'єднувальна тканина – conjunctive (connective) tissue;
- 68. найдрібніший – smallest;
- 69. верхівка – top.

1.1. Read the text/ Прочитайте текст.

ЗУБИ: ЇХ РОЗВИТОК І БУДОВА

1. Молочні та постійні зуби

Дитина народжується без зубів, але у її щелепах вже є зачатки всіх молочних зубів, а під ними зачатки майже всіх постійних. Перші зуби, які з'являються, називаються молочними. Перші молочні зуби – центральні різці (*dens incisivus*) у нижній щелепі – прорізаються у віці 4–7 місяців, а через 1–2 місяці з'являються передні або центральні різці у верхній щелепі. У 10–12 місяців pojawiaються другі або, так звані, бокові різці (спочатку два у нижній щелепі, потім два у верхній). У 16–18 місяців виростають перші молочні моляри (*dens molaris*), потім ікла (*dens caninus*) і другі молочні моляри. До 2,5–3 років закінчується прорізування всіх молочних зубів. У кожній щелепі людини виростає по 10 молочних зубів. З 3 (трьох) до 6–7 (шести-семи) років нові зуби не появляются, але ріст і розвиток жувального апарату продовжуються. Молочні зуби стають рідкими, між ними виникають проміжки. Відбувається ріст щелеп, де формуються постійні зуби. За розміром вони більші, ніж молочні. До цього часу молочні зуби стираються. У віці 6–7 років прорізаються перші постійні зуби – моляри. Вони виростають позаду молочних молярів, тісно дотикаючись до них і поступово зміщуючи молочні моляри вперед. Це призводить до того, що перший нижній постійний моляр змикається не лише з однойменним зубом, але й з тим, що стоїть спереду у верхній щелепі. Таким чином, постійні зуби прорізаються так, що кожен зуб змикається з двома зубами на протилежній щелепі.

Зміна молочних зубів на постійні починається після 7 років. Першими змінюються центральні різці, у 8–9 років – другі або бокові різці. У віці 9–10 років з'являються перші премоляри (*dens*

premolaris), потім другі премоляри та ікла. У віці 12 – 13 років прорізаються другі моляри і закінчується формування постійного прикусу. Правда, у 18 – 25 років можуть з'явитися треті моляри (зуби мудрості). Однак вони бувають не у всіх людей. Таким чином, після випадання молочних і прорізування всіх постійних зубів, у дорослої людини є 32 зуби.

1.2. Answer the questions/Дайте відповіді на запитання.

1. Як називаються перші зуби, що з'являються у людини? Скільки їх?
3. У якій щелепі і коли виростають перші молочні зуби? Як вони називаються ?
4. Коли появляються перші бокові різці?
5. Коли у людини виростають перші молочні моляри?
6. До якого часу закінчується прорізування всіх молочних зубів?
7. Скільки молочних зубів виростає у кожній щелепі?
8. Що відбувається із зубами людини з 3 до 6 – 7 років?
9. Коли прорізаються перші постійні зуби? Як вони називаються? Де вони виростають?
10. Коли починається зміна молочних зубів на постійні?
11. У якому віці закінчується формування постійного прикусу?
12. Що таке зуби мудрості?
13. Скільки зубів є у дорослої людини?

2. Translate the following words and phrases into English/Перекладіть наступні слова і словосполучення на англійську мову.

Народжуватись без зубів; постійні зуби; з'являтись; молочні зуби; центральні різці; вік; передні різці; бокові різці; спочатку; прорізування; ікла; ріст і розвиток жувального апарату; проміжок; позаду; однойменний зуб; спереду; протилежна щелепа; зміна; постійний прикус; зуб мудрості.

3. Insert the necessary prepositions in these sentences /Вставте у даних реченнях потрібні прийменники.

1. ... кожній щелепі людини виростає ... 10 молочних зубів (для; по; від; у; на; з).
2. Молочні зуби стають рідкими і ... ними появляються проміжки (за; у; під; між; на).

9. Зуби мудрості виростають у десятирічному віці?
10. У дорослої людини є 32 зуби?

**6. Choose the appropriate English phrases for Ukrainian phrases /
Доберіть до українських словосполучень відповідні англійські
словосполучення.**

1. перші молочні зуби	1. teeth of wisdom
2. ріст жувального апарату	2. connective tissue
3. зуби мудрості	3. the first milk teeth
4. з'єднувальна тканина	4. blood vessel
5. кровоносна судина	5. growth of chewing apparatus

**7. Read part of the text "Молочні зуби" and retell it /Прочитайте
частину тексту «Молочні зуби» і перекажіть його.**

LESSON 5

The structure of the teeth. The use of the Accusative, Locative, Instrumental, Genitive cases (nouns, adjectives). The expression of spatial relations. Characterization of the object by composition and structure. Avitaminosis, hypovitaminosis and the condition of the oral cavity

Будова зубів. Вживання знахідного, місцевого, орудного, родового відмінків (іменники, прикметники). Вираження просторових відношень. Характеристика предмета за будовою та структурою. Авітаміноз, гіповітаміноз та стан ротової порожнини

Методичне забезпечення заняття/ Methodological support of classes:

1. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. – Кн.2. – К.: Медична книга, 2019. – 456 с.
2. Чикайло І. В. Українська мова для стоматологів (методичні розробки для студентів 2-го курсу англомовного відділення). – Львів: ЛНМУ, 2019. – 23 с.

1.1.Read the text / Прочитайте текст.

БУДОВА ЗУБІВ

Зуби людини мають різну форму, величину і досить складну будову. У кожному зубі виділяють три частини: *коронку, шийку і корінь*. *Коронкою* називають видиму частину зуба, яка виступає над яснами. За формою і величиною коронок зуби поділяються на різці, ікла, премоляри і моляри.

Різна форма коронок дає зубам можливість виконувати відповідну роботу під час жування : різці відкушують їжу, ікла утримують та відривають , малі кутні зуби подрібнюють, а великі перетирають їжу. Коронка зуба вкрита найміцнішою і найтвердішою тканиною у людському організмі - *емаллю*. Основною особливістю, яка забезпечує високу міцність емалі, є вміст у ній 96 – 97 % неорганічних речовин у вигляді різних мінеральних солей, 3 – 4% органічних речовин у вигляді білків, які мають важливе значення в обміні речовин.

Шийка зуба - місце переходу коронки у корінь; вона вкрита краєм ясен. Коло неї є неглибока ясенева кишенька. Під час різних захворювань глибина ясенєвої кишеньки може збільшуватися, а це, як правило, шкідливо діє на зуб. Біля шийки зуба закінчується емалеве покриття коронки.

Коренева частина зуба- *корінь* - розміщена у лунці щелепи. Корінь зуба вкритий тонким шаром щільної оболонки, яка називається цементом, і оточений кореневою оболонкою – окістям. Цемент за своєю будовою і хімічним складом подібний до кістки, але міцніший за неї. Волокна окістя одним кінцем входять у кісткову стінку зубної лунки щелепи, а другим – у корінь зуба. Таким чином, корінь, а відповідно, і зуб у цілому, міцно закріплений у лунці щелепи.

Окістя служить для живлення зуба (у ньому є велика кількість кровоносних судин і нервів) і одночасно пом'якшує тиск, який створюється під час жування їжі.

У різних зубах кількість коренів є різною. Різці, ікла і премоляри мають по одному кореню, нижні моляри – по два, верхні – по три.

Основна маса зуба – його коронка і корінь – також складається з дуже міцної тканини – *дентину* (біля 85%). Ця тканина містить органічну речовину, просочену мінеральними солями (солями кальцію).

У середині зуба є порожнина, яка заповнена м'якою зубною тканиною – *пульпою*. Пульпа складається із з'єднувальної тканини з великою кількістю найдрібніших кровоносних судин і нервів, які входять у зуб через отвір у верхній верхівці його кореня. Кровоносні судини забезпечують живлення дентину емалі.

1. 2. Answer the questions / Дайте відповіді на питання.

1. Які частини виділяють у кожному зубі?
2. Що називається коронкою зуба?
3. Як поділяються зуби за формою та величиною коронок?
4. Яку роботу виконують зуби під час жування?
5. Чим покрита коронка зуба?
6. Що ви знаєте про емаль зуба?
7. Що називається шийкою зуба?
8. Що розміщене біля шийки зуба?
9. Де знаходиться корінь зуба?
10. Чим покритий і чим оточений корінь зуба?
11. Куди і як входять волокна окістя?
12. Для чого служить окістя зуба?
13. Що ви знаєте про кількість коренів у зубах?
14. З чого складається основна маса зуба?
15. Як називається порожнина у середині зуба?
16. Що ви можете розповісти про пульпу?

2. Translate the following words and phrases into Ukrainian/ Перекладіть наступні слова і словосполучення на українську мову.

Three parts of tooth; crown, neck of the tooth; root of the tooth; visible part of the tooth; different form of crown; to be covered by strongest tissue; teeth of wisdom; neck of the teeth; to be in the hole of jaw; neck of the tooth is covered by the edge of the gum; compact membrane; fibres of periosteum of tooth; nourishment of the tooth; blood vessels; the main mass of the tooth; cavity inside the tooth; connective tissue; the top of the root.

3. Complete the sentence using the text/Закінчіть речення, використовуючи текст.

1. Коронка зуба вкрита ...
2. У середині зуба є порожнина, яка заповнена ...
3. Корінь зуба покритий ...
4. Шийкою зуба називається ...
5. Пульпа складається ...
6. У кожному зубі виділяють три частини: ...
7. За формою і величиною коронок зуби поділяються на ...

4. Insert the necessary prepositions in these sentences / Вставте у даних реченнях потрібні прийменники.

1. Дентин складається ... органічної речовини (на; з; у; від).
2. ... кожному зубі виділяють три частини (на; під; у; за).
3. Зуби виконують різну роботу ... час жування (на; за; під; від).
4. Пульпа складається ... з'єднувальної тканини (від; із; під; за).
5. Цемент ... своєю будовою і хімічним складом подібний ... кістки (під; на; за; від; у; до).

5. Put the words in the correct order and write them down sentences / Розмістіть слова у правильному порядку і запишіть речення.

1. Величину, будову, форму, зуби, мають, людини, і, різну, складну, досить.
2. Зуба, порожнина, тканиною, м'якою, є, зубною, у середині, заповнена, яка.

3. Коренів, зубах, кількість, є, у, різних, різною.
4. Місце, зуба, шийкою, коронки, корінь, у, переходу, називається.
5. Коронки, шийки, покриття, біля, зуба, емалеве, закінчується.

6. Insert the necessary prepositions in these sentences / Вставте у даних реченнях потрібні прийменники.

1. Дентин складається ... органічної речовини (на; з; від; до).
- 2.... кожному зубі виділяють три частини (під; на; через; у).
3. Зуби виконують різну роботу ... час жування (від; під; над; в).
4. Пульпа складається ... з'єднувальної тканини (із; до; за; перед).
5. Цемент... своєю будовою і хімічним складом подібний... кістки (під, за, до, на, у, від, із-за).

7. Прочитайте речення й заповніть таблицю. / Read the sentence and fill in the table.

Коронка	Емаль	Шийка зуба	Окістя	Корінь	
					№ відповіді
					Бал
					Оцінка

1. Служить для живлення зуба (у ньому є велика кількість кровоносних судин і нервів) ; пом'якшує тиск, який утворюється під час жування їжі.
2. Розміщений у лунці щелепи ; вкритий тонким шаром щільної оболонки, яка називається цементом.
3. Видима частина зуба, яка виступає над яснами, за формою якої зуби поділяються на різці, ікла, премоляри й моляри.
4. Найміцніша й найтвердіша тканина людського організму, яка складається з 96-98% неорганічних речовин у вигляді різних мінеральних солей і 3-4% органічних речовин у вигляді різних білків.
5. Місце переходу коронки зуба у корінь, яке покрите краєм ясен.

8. Tell about the structure of the tooth/ Розкажіть про будову зуба.

LESSON 6

Examination of teeth. The use of the Accusative, Genitive and Instrumental. The expression of causal relations and relations of purpose. The use of the words ПОТРІБНО, НЕОБХІДНО. Terms to indicate the methods and techniques of examination and treatment. Medical and technical terms. Names of dental instruments.

Огляд зубів. Вживання знахідного, родового та орудного відмінків. Вираження причинних відносин та відносин мети. Вживання слів ПОТРІБНО, НЕОБХІДНО. Терміни на позначення методів і способів обстеження та лікування. Медико-технічні терміни. Назви стоматологічних інструментів

Методичне забезпечення заняття/ Methodological support of classes:

1. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків / За ред. проф.С. М. Луцак. – Кн.2. – К.: Медична книга, 2019. – 456 с.
2. Чикайло І. В. Українська мова для стоматологів (методичні розробки для студентів 2-го курсу англомовного відділення). – Львів: ЛНМУ, 2019. – 23 с.

**Read and memorize the following words and phrases /
Прочитайте і запам'ятайте наступні слова і словосполучення.**

1. Обстеження – examination;
2. оглядати – to examine;
3. на думку – in smb's view (opinion);
4. причина – cause; reason;
5. порушення – breach; breaking;
6. призвести / призводити – to bring; to lead;
7. відвідування – visit;
8. скласти / складати – to plan; to make plan;
9. іррадіювати – to irradiate;
10. виявляти – to disclose; to show; to discover;
11. мета – aim; purpose;
12. певний – certain.

2.1. Read the text / Читайте текст.

О Г Л Я Д З У Б І В

Під час обстеження порожнини рота потрібно оглянути всі зуби, а не лише той, що, на думку хворого, є причиною болю. Порушення цього правила може призвести до того, що причина болю під час

першого відвідування лікаря може бути не виявленою, тому що біль може іррадіювати. Крім того, огляд усіх зубів під час першого відвідування потрібен і для того, щоб скласти план лікування, яке закінчується санацією ротової порожнини.

Важливо, щоб під час огляду були виявлені усі зміни тканини зуба. З цією метою потрібно виробити певну систему огляду. Наприклад, огляд завжди потрібно проводити справа наліво, починаючи із зубів нижньої щелепи (молярів), а потім зліва направо оглядати зуби верхньої щелепи.

Огляд зубів проводять за допомогою набору інструментів:

- 1) стоматологічного дзеркала;
- 2) стоматологічного пінцета;
- 3) кутового зонду;
- 4) екскаватора;
- 5) металевого шпателя.

2.2. Answer the questions / Дайте відповіді на питання.

1. Що потрібно зробити під час обстеження ротової порожнини?
2. Чому під час обстеження ротової порожнини стоматологом потрібен огляд усіх зубів?
3. Якою повинна бути система огляду зубів?
4. За допомогою яких інструментів проводять огляд зубів?

2. Translate the following words and phrases into English / Перекладіть на англійську мову наступні слова і словосполучення.

Обстеження ротової порожнини; на думку хворого; скласти план лікування, причина болю; справа наліво; біль може іррадіювати; зуби нижньої щелепи; іррадіація болю; система огляду; з цією метою; перше відвідування стоматолога.

3. Put the necessary prepositions in place of dots / На місці крапок поставте потрібні прийменники.

1. Огляд зубів проводять ... допомогою набору інструментів (у; під; від; за; до).
2. Важливо, щоб ... процесі огляду були виявлені усі зміни тканини зуба (на; від; до; у).

3. ... час обстеження порожнини рота потрібно оглянути всі зуби (на; до; під; за).
4. Огляд зубів потрібно починати ... зубів нижньої щелепи (від; до; із; у).

4. Put the following words in the correct grammatical form, make sentences from them and write them down /Поставте наступні слова у потрібній граматичній формі, складіть із них речення і запишіть їх.

1. Санація, лікування, порожнина, закінчуватися, рот.
2. Мета, з огляд, система, певний, цей, виробити, потрібно, зуби.
3. Зуби, час, рот, порожнина, під, обстеження, потрібно, всі, оглядати.
4. Огляд, зуби, завжди, справа, наліво, проводити, потрібно.

5. Transform noun phrases into verbs/Трансформуйте іменникові словосполучення в дієслівні.

Model: (що?) спостереження за пацієнтом – (що робити?) спостерігати за пацієнтом.

Огляд ротової порожнини - ...; вивчення стоматології - ...; проведення операції - ...; визначення симптомів -...; лікування пародонтиту - ...; розпитування пацієнта - ...; обстеження пацієнта - ...; видалення зуба - ...; лікування карієсу - ... .

6. Tell how the patient's teeth should be examined/ Розкажіть, як потрібно робити огляд зубів пацієнта.

LESSON 7

Percussion. Locative and Accusative cases of nouns. Verbal noun. Indication of the place of action. Terms of naming dental diseases, their forms and signs (symptoms, syndromes). Terms to indicate the causes of dental diseases.

Перкусія. Місцевий та знахідний відмінок іменників. Віддієслівні іменники. Вказування на місце дії. Терміни найменування стоматологічних захворювань, їх форм перебігу та ознак (симптомів, синдромів). Терміни на позначення причин стоматологічних захворювань.

Методичне забезпечення заняття / Methodological support of classes:

1. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. – Кн.2. – К.: Медична книга, 2019. – 456 с.
2. Чикайло І. В. Українська мова для стоматологів (методичні розробки для студентів 2-го курсу англомовного відділення). – Львів: ЛНМУ, 2019. – 23 с.

**Read and memorize the following words and phrases /
Прочитайте і запам'ятайте наступні слова і словосполучення.**

1. Постукування – knocking;
2. визначення – determination; definition;
3. держак – handl;
4. стукати – to knock; to tap;
5. ріжучий – cutting;
6. край – edge;
7. жувальний – chewing;
8. поверхня – serface;
9. запалення (запальний процес) – inflammation;
10. безболісний – painless;
11. викликати – to cause; to evoke;
12. рівномірний – equal;
13. неприємний – unpleasant;
14. відчуття – feeling; sensation;
15. виникати – to arise;
16. порівнювати / порівняти – to compare (to; with);

17. уражений – wounded; hurted;
18. напрямок – direction;
19. розрізняти – to distinguish; to differ;
20. вісь – axis;
21. боковий – lateral.

1.1. Read the text/ Прочитайте текст.

ПЕРКУСІЯ

Перкусія (від лат. percussio – постукування, ударяння) – постукування по зубові проводять для визначення стану пародонту. Пінцетом або держакон зонду стукають по ріжучому краю або по жувальній поверхні зуба. Якщо у періодонті немає запалення, перкусія є безболісною. Коли у зубі є запальний процес, від ударів, які не викликають неприємних відчуттів у здорових зубах, виникає больове відчуття. Під час перкусії удари повинні бути легкими і рівномірними. Починати перкусію необхідно зі здорових зубів, щоб не спричинити сильного болю і дати можливість хворому порівняти відчуття у здоровому та ураженому зубі. Розрізняють вертикальну перкусію, коли напрямком ударів є однаковим з віссю зуба, і горизонтальну, коли удари мають боковий напрямок.

1.2. Answer the questions / Дайте відповіді на питання.

1. Що таке перкусія?
2. Для чого застосовують перкусію?
3. Як проводять перкусію (чим)?
4. Якою є перкусія, коли є запалення?
5. Якою є перкусія, коли запального процесу немає?
6. Якими повинні бути удари під час перкусії?
7. З яких зубів потрібно починати перкусію? Чому?
8. Які види перкусії ви знаєте?
9. Чим відрізняється вертикальна перкусія від горизонтальної?

2. Translate the following words and phrases into English/ Перекладіть англійською мовою наступні словосполучення.

Постукування по зубові; визначення стану пародонту; напрямком ударів; здорові зуби; держак зонду; вісь зуба; безболісний; запалення; жувальна поверхня; стукати; рівномірний; порівнювати відчуття; виникає больове відчуття.

3. Замість крапок поставте потрібні прийменники/ Instead of dots put the necessary prepositions.

1. Перкусія – це постукування ... зубів (на; у; по; посеред).
2. Напрямок ударів є однаковим ... віссю зуба (під; від; в; із).
3. Починати перкусію потрібно ... здорових зубів (зі; поряд; над, під).
4. Якщо ... періодонті немає запалення, то перкусія є безболісною (на; у; до; з).
5. Перкусію застосовують... визначення стану пародонту (під, для, через, в).

4. Write the words in parentheses in the correct grammatical form/Слова у дужках напишіть у правильній граматичній формі.

1. Розрізняють горизонтальну (перкусія) і вертикальну.
2. Під час проведення (перкусія) удари повинні бути (легкий і рівномірний).
3. (Пінцет) або (держак) зонду стукають по жувальній поверхні (зуб).
4. Перкусію застосовують для визначення стану (пародонт).
5. Коли є запалення , то під час (перкусія) (виникати) больове відчуття.

5. Choose the appropriate English equivalents for Ukrainian phrases/Доберіть до українських словосполучень відповідні англійські еквіваленти.

1. здорові зуби	1. cutting edge
2. ріжучий край	2. inflammation
3. запальний процес	3. tooth surface
4. поверхня зуба	4. axis of tooth
5. вісь зуба	5. healthy teeth

6. Write from which verbs the following verbs are formed nouns/ Напишіть, від яких дієслів утворені наступні віддієслівні іменники.

Запалення, огляд, удар, відчуття, виявлення, посукування, лікування, визначення, проведення, допомога.

7. Read the text "Перкусія" again and retell it/Прочитайте текст «Перкусія» ще раз і перекажіть його.

LESSON 8

Caries. Related words. Adverbs of manner. The use of Locative, Accusative and Instrumental cases. The expression of spatial relation and pointing out the cause of action. Examination of the patient in therapeutic dentistry.

Карієс. Споріднені слова. Прислівники способу дії. Вживання місцевого, знахідного, орудного відмінків. Вираження просторових відносин та вказування на причину дії. Обстеження хворого в терапевтичній стоматології

Методичне забезпечення заняття/ Methodological support of classes:

1. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. – Кн.2. – К.: Медична книга, 2019. – 456 с.
2. Чикайло І. В. Українська мова для стоматологів (методичні розробки для студентів 2-го курсу англомовного відділення). – Львів: ЛНМУ, 2019. – 23 с.

**Read and memorize the following words and phrases/
Прочитайте і запам'ятайте наступні слова і словосполучення.**

1. Карієс – caries;
2. гниття – rot; rotting; decomposition; putrefaction;
3. руйнування – destruction; decay (гниття);
4. заглибина – deepening;
5. боковий – lateral;
6. дотикати (ся) – to touch; to be touched;
7. пляма – spot;
8. крейдяний – chalky;
9. поверхня; поверхневий – surface;
10. зовнішні подразники – external irritants;
11. кислий – sour;
12. глибина – depth;
13. потрапляти – to get;
14. порівняно – comparely;
15. видаляти / видалити – to take out;
16. залишок; залишки – remainder; remains;
17. тримати (ся) – to hold (on); to keep;
18. заповнювати – to feel (up);
19. твердіюча маса – hardened mass;
20. пломба – (tooth) filling;
21. далі – farther; more;
22. розповсюджувати (ся) – to spread; to be spreaded.

1.1. Read the text/ Прочитайте текст.

КАРІЄС

Карієс (від лат. caries – гниття) – це захворювання, під час якого руйнується поверхня коронки і згодом в зубі утворюється порожнина. Руйнування зубів найчастіше починається у природніх заглибинах і на бокових поверхнях, що дотикаються. Спочатку виникає невелика пляма крейдяного або темного кольору. Потім тут руйнується емаль, а згодом і дентин. Дентин руйнується значно швидше, ніж емаль, і в зубі утворюється порожнина.

Початкова стадія руйнування зубів або поверхневий карієс (карієс емалі) часто відбувається без будь-яких больових відчуттів. Інколи болі з'являються від різних зовнішніх подразників, особливо від солодоців, дуже солоної та кислої їжі. Невелика порожнина, що утворилася в зубі, продовжує збільшуватися. Руйнування емалі та дентину на невелику глибину називається середнім карієсом. Больових відчуттів при цьому може і не бути, але інколи буває больова реакція на холодне і гаряче. Каріозну порожнину можна відчувати язиком – у неї потрапляє і затримується їжа. Поверхневий та середній карієс порівняно легко та безболісно виліковується. Під час лікування лікар видаляє залишки зруйнованих тканин зуба і формує порожнину зуба таким чином, щоб у ній трималася пломба, а потім цю порожнину заповнює (пломбує) спеціальними, сильно твердіючими масами. У сучасній стоматології для пломбування зубів використовують пластмасові й фотополімерні пломби.

Якщо вчасно не звернутися до лікаря та не запломбувати каріозну порожнину, процес руйнування зуба буде розвиватися далі і розповсюдиться також на м'які тканини, які знаходяться всередині зуба.

1.2. Answer the questions/ Дайте відповіді на питання.

1. Що таке карієс?
2. Де найчастіше починається руйнування зубів?
3. Як руйнуються зуби під час карієсу?
4. Що утворюється в зубі під час руйнування дентину?
5. Як називається початкова стадія руйнування зубів?
6. Що таке середній карієс?
7. Що робить лікар під час лікування зуба при карієсі?

2. Translate the following words and phrases into Ukrainian/ Перекладіть на українську мову наступні слова і словосполучення.

External irritation; the destruction of the enamel and dentine; the pain feelings; the sour food; spot; to take out of remains of the destructed tissues of the tooth; filling; to fill; the spot of chalky colour; the destruction of teeth.

3. Put the words in brackets in the correct grammatical form and write the sentence / Поставте слова у дужках у правильній граматичній формі і запишіть речення.

1. Початкова стадія руйнування (зуби) часто відбувається без будь-яких больових (відчуття).
2. При карієсі руйнується поверхня (коронка) і утворюється порожнина у (зуб).
3. Процес руйнування зуба (бути) розвиватися далі.
4. Лікар видаляє залишки зруйнованих (тканини, зуб).
5. Коли руйнується дентин у (зуб, утворюватися) порожнина.

4. Complete the sentence by choosing the right words from brackets/ Доповніть речення, вибираючи потрібні слова ,що в дужках.

1. Спочатку... невелика пляма крейдяного кольору (руйнуватися, знаходитися, утворюватися).
2. Руйнування емалі та дентину на невелику глибину називається ... карієсом (початковий, глибокий, середній).
3. Іноді біль ... від різних зовнішніх подразників (продовжуватися, припинятися, виникати).
4. Дентин руйнується, і в зубі утворюється ... (пляма, пломба, порожнина).

5. Use the monosyllabic words РУЙНУВАТИСЯ, РУЙНУВАННЯ, ЗРУЙНОВАНИЙ; ПЛОМБА, ПЛОМБУВАТИ, ЗАПЛОМБУВАТИ in the following sentences / Використайте однокореневі слова РУЙНУВАТИСЯ, РУЙНУВАННЯ, ЗРУЙНОВАНИЙ; ПЛОМБА, ПЛОМБУВАТИ, ЗАПЛОМБУВАТИ у наступних реченнях.

- 1... емалі та дентину на невелику глибину називається карієсом.
2. При карієсі ... коронка зуба.

3. Сучасні стоматологи ... зуби фотополімерними ... .
4. Під час лікування карієсу стоматолог видаляє залишки ... тканин зуба.
5. Якщо вчасно не ... каріозну порожнину, процес ... зуба буде розвиватися далі.

6. Choose the appropriate English equivalents for the Ukrainian phrases/ Доберіть до українських словосполучень відповідні англійські еквіваленти.

1. зовнішні подразники	1. soft tissue of the tooth
2. руйнування емалі	2. spot of chalky colour
3. пляма крейдяного кольору	3. destruction of enamel
4. залишки зруйнованих тканин	4. external irritants
5. м'які тканини зуба	5. remains of the destructed

7. Read the text "Карієс" again and repeat it/Прочитайте текст "Карієс" ще раз і перекажіть його.

LESSON 9

Pulpit. Degrees of comparison of adjectives. Formation of verbal nouns. Characteristics of subject by the composition and internal functions. Nouns and adjectives in Locative, Genitive and Instrumental cases. Medicinal herbs in dentistry.

Пульпіт. Ступені порівняння прикметників. Утворення віддієслівних іменників. Характеристика предмета за складом та внутрішніми функціями. Іменники та прикметники у місцевому, родовому та орудному відмінках. Лікувальні трави у стоматології

Методичне забезпечення заняття/ Methodological support of classes:

1. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків / За ред. проф.С. М. Луцак. – Кн.2. – К.: Медична книга, 2019. – 456 с.
2. Чикайло І. В. Українська мова для стоматологів (методичні розробки для студентів 2-го курсу англомовного відділення). – Львів: ЛНМУ, 2019. – 23 с.

Read and memorize the following words and phrases/ Прочитайте і запам'ятайте наступні слова і словосполучення.

1. Пульпіт – the inflammation of soft tissues of the tooth;
2. м'якоть – pulp;
3. запалення – inflammation;
4. спричиняти – to cause;
5. приступ – attack;
6. обмежуватися – to confine; to restrict; to limit;
7. даний – (тут) this;
8. розлитий – spreaded;
9. посилювати (ся) – to intensify; to strengthen;
10. засинати / заснути – to fall asleep;
11. перебіг – running; passing;
12. гострий – sharp; keen;
13. хронічний – chronic (al);
14. досить тривалий – rather long (protracted);
15. причому – moreover; and what's more;
16. спокійні проміжки – calm intervals;
17. гнійний – purulent;
18. подразник – irritant;
19. зменшуватися – to reduce; to decrease;

20. зазвичай – as usual; as ever;
21. попадання (попадати) – to get;
22. відсмоктування (відсмоктувати) – to suck out;
23. оголена ділянка – uncover area;
24. знищувати / знищити – to destroy; to annihilate;
25. чутливість – sensitivity; sensibility;
27. придатний – fit; suitable; useful;
28. закріплення – fastenning; fixing;
29. протез – prosthetic appliance; prosthesis.

1.1. Read the text/ Прочитайте текст.

ПУЛЬПІТ

Якщо вчасно не звернутись до лікаря і не запломбувати каріозної порожнини, процес руйнування зуба буде розвиватися й пошириться на м'які тканини зуба – пульпу.

Запалення м'яких тканин зуба – *пульпіт* (від лат. *pulpa* – м'якоть) спричиняє приступи сильного болю. Біль інколи обмежується лише у даному зубі, але частіше він є розлитим, посилюється вночі і тому людина не може заснути. За перебігом хвороби пульпіти поділяють на *гострі* та *хронічні*.

Під час *гострих пульпітів* короточасні приступи сильних болів змінюються досить тривалими безбольовими проміжками, причому дуже часто новий приступ виникає при потраплянні на хворий зуб холодної води. Якщо больові приступи тривають довго, а спокійні проміжки є короткими, то це вже *гострий загальний пульпіт*.

Гострий гнійний пульпіт характеризується дуже сильними, пульсуючими болями, які від холодного подразника зменшуються.

Хронічні пульпіти – зазвичай результат гострих пульпітів. Больові відчуття є нерізкими, але вони посилюються за найменшого подразнення – потрапляння їжі у каріозну порожнину, відсмоктування із неї повітря, від холоду або тепла.

Лікар під час лікування запалення пульпи накладає на її оголену ділянку ліки, аби знищити запалення та больову чутливість. Лікування складається з видалення пульпи із зуба (або, як говорять “зубного нерва”), накладання лікувальної пасти та пломбування каріозної порожнини. Пульпа, яка є необхідною для живлення та функціонування зуба, видалена; зуб “мертвий”, але він ще протягом багатьох років знаходиться у ротовій порожнині, бере участь у жуванні та придатний для закріплення на ньому різних протезів.

1.2. Answer the questions/Дайте відповіді на питання.

1. На що розповсюджується процес руйнування зуба, якщо вчасно не запломбувати каріозної порожнини?
2. Що таке пульпіт?
3. Як ви охарактеризуєте біль при пульпіті?
4. Як поділяються пульпіти за своїм перебігом?
5. Що ви знаєте про гострий пульпіт?
6. Як характеризується гострий гнійний пульпіт?
7. Що ви можете розповісти про хронічні пульпіт?
8. Що робить лікар під час лікування пульпи?
9. З яких двох частин складається лікування пульпіту?

2. Translate the following words and phrases into English/Перекладіть на англійську мову наступні слова і словосполучення.

Перебіг хвороби; м'які тканини зуба; каріозна порожнина; запалення; гострий та хронічний пульпіт; гнійний пульпіт; подразник; оголена ділянка; “зубний нерв”; “мертвий зуб”; пломбування; придатний; больова чутливість.

3. Put the words in brackets in the correct grammatical form and write the sentence/ Поставте слова у дужках у правильній граматичній формі і запишіть речення.

1. Лікування складається із видалення (пульпа) та пломбування (каріозна порожнина).
2. Біль інколи обмежується у (хворий зуб).
3. Пульпіт – це запалення м'яких частин (зуб).
4. Пульпіт викликає приступи (сильний біль).
5. Якщо ви вчасно не звернулись до (лікар) і не запломбували (каріозна порожнина), то процес руйнування (зуб) буде продовжуватися.

4. Use the same root words ПУЛЬПА, ПУЛЬПІТ; БІЛЬ, БОЛІТИ, БОЛЬОВИЙ, БЕЗБОЛЬОВИЙ in the following sentences/ Використайте однокореневі слова ПУЛЬПА, ПУЛЬПІТ; БІЛЬ, БОЛІТИ, БОЛЬОВИЙ БЕЗБОЛЬОВИЙ у наступних реченнях.

1. Хронічний ... - зазвичай результат гострого ... .
2. Під час пульпіту ... інколи обмежується лише в одному зубі.

3. Під час гострих пульпітів короточасні приступи сильних ... змінюються тривалими ... проміжками.

4. Лікування ... полягає у видаленні ... із хворого зуба.

5. Choose the appropriate English equivalents for Ukrainian phrases/ Доберіть до українських словосполучень відповідні англійські еквіваленти.

1. Приступ сильного болю	1. uncover area of tooth
2. гнійний пульпіт	2. painless intervals
3. оголена ділянка зуба	3. attacks of strong pain
4. больові відчуття	4. purulent
5. безбольові проміжки	5. pain reeling

6. From the given verbs form nouns / Від поданих дієслів утворіть іменники.

Руйнувати, оглядати, знеболювати, хворіти, подразнювати, посилювати, лікувати, функціонувати, відчувати, закріплювати, жити, жувати, пломбувати, видаляти, розвивати.

7. Read the microtext. Put the words in brackets in the correct grammatical form / Прочитайте мікротекст. Слова у дужках поставте у правильній граматичній формі.

(Стоматологічна практика) набуто достатнього досвіду щодо застосування (лікарські рослини) при різних патологіях: карієсі, пародонтиті, гінгівіті, періодонтиті, захворюваннях (слизова оболонка), (порожнина) рота, (пульпіт) та ін. Фармакологічна дія (лікарська рослина) визначається в основному властивостями біологічно (активні речовини). Натуральні органічні рослинні екстракти мають сильні антибактеріальні властивості проти (широкий спектр) патогенних бактерій, проявляють (антифунгальна активність). Деякі екстракти місцево чинять (ранозагоювальна), (в'язуча), (знеболююча) і (протизапальна дія).

8. Read the text "Пульпіт" again and repeat it/Прочитайте текст "Пульпіт" ще раз і перекажіть його.

LESSON 10

Medical card of dental patient. Quantitative and ordinal numbers and their use. Arab and Roman numerals. Characteristic of the subject by the external feature. Instrumental of doer action. The expression of sequence of action.

Медична карта стоматологічного хворого. Кількісні і порядкові числівники та їх вживання. Арабські та римські цифри. Характеристика предмета за зовнішніми ознаками. Орудний відмінок виконавця дії. Вираження послідовності дії.

Методичне забезпечення заняття/ Methodological support of classes:

1. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. – Кн.2. – К.: Медична книга, 2019. – 456 с.
2. Чикайло І. В. Українська мова для стоматологів (методичні розробки для студентів 2-го курсу англомовного відділення). – Львів: ЛНМУ, 2019. – 23 с.

**Read and memorize the following words and phrases/
Прочитайте та запам'ятайте наступні слова і словосполучення.**

1. Реєструвати (ся) – to register;
2. паспортні дані – passport facts (information);
3. обстеження – examination;
4. розділ – division;
5. приходити – to come;
6. графа – column;
7. заповнювати – to fill;
8. опитування – inquiring;
9. огляд – inspection; examination;
10. необхідно – necessarily;
11. вказувати – to indicate; to point out (to, at);
12. поява = появлення – appearance;
13. ознака – sign; symptom;
14. перебіг захворювання – running of disease (illness);
15. запис – record; writing down;
16. приналежність (від належати) – to belong;
17. позначати; позначення – to mark; mark;
18. арабські цифри – Arabic numerals;
19. римські цифри – Roman numerals;
20. покрити / покривати – to cover;
21. покритий – covered.

1.1. Read the text/Прочитайте текст.

МЕДИЧНА КАРТА СТОМАТОЛОГІЧНОГО ХВОРОГО

Медична карта стоматологічного хворого - це документ, у якому реєструються паспортні дані, результати обстеження та лікування. Перший розділ медичної карти – паспортна частина. Цей розділ заповнюється в реєстратурі, коли хворий перший раз приходить у поліклініку.

Графа “Діагноз” заповнюється лікуючим лікарем після опитування, огляду та проведення за необхідності додаткових методів обстеження.

У графі “Розвиток даного захворювання” необхідно вказати виникнення перших ознак захворювання, характер його перебігу, лікування та ефективність лікування. Для запису результатів огляду зубів використовується спеціальна схема (зубна формула). За цією схемою горизонтальна лінія показує приналежність зубів до верхньої або нижньої щелепи, а вертикальна – приналежність зубів до правої чи лівої сторони. При цьому постійні зуби позначають арабськими цифрами: 1 2 3 4 5 6 7 8 / 8 7 6 5 4 3 2 1, а тимчасові (молочні) – римськими: V IV III II I/I II III IV V. За цією схемою цифра 1 – це центральні різці, 2 – бокові премоляри, 3 – ікла, 4 – перші премоляри, 5 – другі премоляри, 6 – перші премоляри, 7 – другі і 8 – треті моляри. Для позначення стану зуба використовують такі букви: карієс – К; пульпіт – Р; періодонт – РТ; пломба – П; зуб, покритий коронкою – К.

1.2. Answer the questions/ Дайте відповіді на питання.

1. Що таке медична карта стоматологічного хворого?
2. З яких розділів (граф) складається медична карта стоматологічного хворого?
3. Що ви можете розповісти про перший розділ медичної карти?
4. Що ви знаєте про такі розділи медичної карти стоматологічного хворого як “Діагноз” та “Розвиток даного захворювання”?
5. Що використовують для запису результатів огляду зубів?
6. Що показують горизонтальна та вертикальна лінії у зубній формулі?
7. Як позначаються постійні та молочні зуби у зубній формулі?
8. Які букви використовуються для позначення стану зуба?

2. Translate the following words and phrases into English/Перекладіть на англійську мову наступні слова і словосполучення.

Молочні зуби; реєструвати; опитування; верхня щелепа; методи обстеження; лікування; паспортні дані; медична карта; перебіг лікування; ознака захворювання; запис; римські цифри; зубна формула; графа; лікар; права та ліва сторона щелепи; покритий; коронка.

3. Transform verb phrases into nouns /Трансформуйте дієслівні словосполучення в іменникові.

Model: (що робити?) утворювати речовини – (що?) утворення речовин.

Реєструвати паспортні дані - ...;	опитувати хворого - ...;
оглядати ротову порожнину - ...;	записувати результати огляду -...;
скаржитись на біль - ...;	допомагати пацієнту -...;
лікувати карієс - ...;	чистити зуби - ...;
систематизувати досвід - ...;	
заповнювати медичну карту - ...;	

4. Put the necessary prepositions in the following sentences/У наступних реченнях поставте потрібні прийменники.

1. ... запису результатів огляду зубів використовується спеціальна схема (під; у; на; для; за).
2. Це документ, ... якому реєструються паспортні дані, результати обстеження та лікування (на; від; під; у; за).
3. ... цьому постійні зуби позначаються арабськими цифрами (у; на; під; при).
4. Перший розділ медичної карти заповнюється ... реєстратурі (на; за; під; у).
5. Перший раз медична карта заповнюється, коли хворий звертається ... поліклініку (на; до; у; під; за).

5. Fill in the gaps using the correct forms of the verbs in the box/ Заповніть пропуски, вживаючи правильні форми дієслів у рамці.

приходити, вказувати,
використовувати, показувати,
позначати, заповнюватися

1. Постійні зуби ... арабськими цифрами.
2. Для позначення стану зуба ... такі букви: С, Р, РТ, П, К.
3. У графі “Розвиток даного захворювання” необхідно ... появу перших ознак захворювання.
4. Перший розділ медичної карти ..., коли хворий перший раз ... у поліклініку.
5. У зубній формулі горизонтальна лінія ... приналежність зубів до верхньої або нижньої щелепи.

6. Put the following words in the correct grammatical form, add with them sentences/Поставте наступні слова у потрібній граматичній формі, складіть із них речення.

1. Запис, ддя, результати, зуби, огляд, схема, використовувати, спеціальний.
2. Розділ, медичний, перший, заповнювати, карта, реєстратура, в.
3. Паспортні, документ, це, медичний, стоматологічний, карта, дані, хворий, де, реєструватися.

7. Choose the appropriate Ukrainian equivalents for the English phrases/Доберіть до англійських словосполучень відповідні українські еквіваленти.

1. by this scheme	1. арабська цифра
2. state of tooth	2. огляд зубів
3. examination of teeth	3. перебіг захворювання
4. running of the illness	4. за цією схемою
5. Arabic numeral	5. стан зуба

8. Read the text “Медична карта стоматологічного хворого” again and retell it/ Прочитайте текст “Медична карта стоматологічного хворого” ще раз і перекажіть його.

LESSON 11

Introduction to medical card of dental patient. Filling the medical card

Ознайомлення з медичною картою стоматологічного хворого. Заповнення медичної карти

Методичне забезпечення заняття/ Methodological support of classes:

1. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. – Кн. 2. – К.: Медична книга, 2019. – 456 с.
2. Чикайло І. В. Українська мова для стоматологів (методичні розробки для студентів 2-го курсу англомовного відділення). – Львів: ЛНМУ, 2019. – 23 с.

1. Read the instructions for filling out the medical card of a dental patient/Ознайомтесь з текстом-інструкцією заповнення медичної карти стоматологічного хворого.

МЕДИЧНА КАРТА СТОМАТОЛОГІЧНОГО ХВОРОГО

“Медична карта стоматологічного хворого” (форма № 043/0) заповнюється при первинному зверненні пацієнта в поліклініку.

Паспортні дані: прізвище, ім'я, по батькові, стать, адреса, рік народження хворого заповнюється медичною сестрою або реєстратором. Діагноз і всі наступні розділи карти заповнюються безпосередньо лікуючим лікарем. Залежно від скарг та первинного клінічного діагнозу лікар повинен направити хворого на лабораторне дослідження, рентгенографію, отримання висновків фахівців відповідного профілю із поданням виписки із карти стоматологічного хворого, аналізів та іншої медичної документації.

Згадану документацію вписують або вклеюють в медичну карту в розділ “Дані рентгенологічних та лабораторних досліджень”. Діагноз повинен бути розгорнутим, описувати слід тільки стоматологічні захворювання.

Рядок “Скарги” записують зі слів пацієнта або родичів. Вписуються скарги, які найбільш точно відображають стоматологічний стан пацієнта.

У графу “Перенесені та супутні захворювання” вносяться дані зі слів хворого, а також дані, підтверджені фахівцями інших лікувальних закладів. Необхідно обов'язково вказати, чи перебуває хворий під диспансерним наглядом та з приводу якого захворювання.

У рядку “Розвиток теперішнього захворювання” зазначається час виникнення перших симптомів цього захворювання, з чим хворий їх пов’язує, характер перебігу хвороби та раніше проведене лікування.

У рядку “Дані об’єктивного дослідження, зовнішній огляд та стан зубів” проводиться опис зовнішнього огляду, який включає стан шкірних покривів, кісткового скелету обличчя, червоної кайми губів тощо. Тут також необхідно вказати результати пальпації скронево-нижньощелепного суглоба, підщелепних, привушних слинних залоз. Запис даних огляду ротової порожнини розпочинають із визначення стану твердих тканин зубів та тканини пародонту. Перший ряд над розташованими схематично зубами і під ними відведений для внесення стану коронкової частини зуба з умовними позначеннями, включаючи наявність різних конструкцій зубних протезів. У чисельнику – стан на час огляду, в знаменнику – стан після проведеного лікування. Над другим рядом схематично зображених зубів і під ним вносять дані об’єктивного дослідження стану пародонту, його норму (N), ступінь атрофії – 1/4, 1/2, 3/4 та ступінь рухомості зубів – I, II, III.

Під таблицею схематично розташованих зубів в письмовому вигляді відображають додаткові дані відносно зубів, кісткових тканин альвеолярних відростків (зміна їх форми, положення тощо).

У рядку “Прикус” відмічають тип взаємовідношення зубних рядів в нормі, при аномаліях, патологічному стані, а також характер взаємовідношення альвеолярних відростків щелеп при відсутності антагонуючих зубів або їх повній відсутності, орієнтуючись на їх співвідношення в стані відносного спокою.

У рядку “Дата навчання навичкам гігієни ротової порожнини” необхідно зазначити дату, коли проведена бесіда про правильне чищення зубів, інші навички гігієни порожнини рота.

У рядку “Дата контролю гігієни ротової порожнини” проставляється дата після оцінки гігієнічного стану ротової порожнини за методикою, що описана Ю.А. Федоровим та В.В. Володкіною (1970).

У рядку “Стан гігієни порожнини рота, стан слизової оболонки ротової порожнини, ясен, альвеолярних відростків піднебіння” проводиться опис стану слизової оболонки ротової порожнини за даними візуального обстеження, гігієнічного індексу (ГІ), а також визначається папілярно- маргінально-альвеолярний індекс (РМА), який служить показником для оцінки проявів гінгівіту та пародонтальний індекс (РІ), спрямований на виявлення розвинутих форм патології.

У рядку “Колір за шкалою Віта” зазначають відповідність кольорової гами застосованого матеріалу кольору коронок зубів пацієнта.

Спеціальний розділ карти відводиться для складання плану обстеження, плану лікування даного хворого з відмітками про проведені в необхідних випадках консультації суміжними фахівцями.

Для запису наступних звернень пацієнта з даним захворюванням, а також у випадку звернення з новими захворюваннями служить розділ карти, який називається “Щоденник”, де вписуються відповідні дані. Завершує його епікриз – стислий опис результатів лікування та рекомендовані лікарем практичні заходи. Після лікування ставиться підпис лікаря, який провів лікування та завідуючого відділенням, а після закінчення окремих етапів лікування ставиться підпис лікаря, який безпосередньо лікує хворого.

Медична карта стоматологічного хворого, як юридичний документ, зберігається в реєстратурі протягом 5 років, після чого здається в архів.

2. Answer the questions / Відповідайте на питання:

- 1) Коли і ким заповнюється медична карта стоматологічного хворого?
- 2) З яких розділів складається медична карта ?
- 2) Які дані вносять у графу « Паспортні дані»?
- 3) Що записують у рядку «Дані об’єктивного дослідження, зовнішній огляд та стан зубів»?
- 4) Що ви можете розповісти про розділ «Щоденник»?
- 5) Як довго зберігається медична карта стоматологічного хворого як юридичний документ?

3. Make a phrase by combining the words of both columns correctly/ Утворіть словосполучення, правильно поєднуючи слова обох колонок

1. Паспортні	1. карта
2. рентгенологічне	2. діагноз
3. медична	3. дані
4. супутні	4. дослідження
5. попередній	5. захворювання
6. порожнина	6. рота

**4. Read the text. What diagnosis will you give the patient /
Прочитайте текст. Який попередній діагноз ви поставите
пацієнтові?**

До лікаря-стоматолога звернувся пацієнт, Нестеренко Олег Петрович, 1983 р.н. зі скаргами на сильний пульсуючий біль у верхній щелепі.

Чоловік мешкає у Львові, на вулиці Городоцькій у буд. 5, кв.8. Хворий повідомив, що впродовж тривалого часу він відчував помірний періодичний біль у ділянці 6-7 зуба. Два дні тому біль став нестерпним. Почала боліти голова і скроня. Він приймав знеболювальні ліки, від яких ненадовго ставало краще. На запитання лікаря про інші захворювання, хворий повідомив, що останні 10 років хворіє на цукровий діабет.

Під час огляду ротової порожнини, лікар помітив у хворого припухлість і почервоніння ясен, при легкому дотику до хворого місця пацієнт відчув сильний біль, тому лікар не став застосовувати перкусію, аби не погіршити стан пацієнта.

Стоматолог скерував хворого на рентгенологічне обстеження.

**5. Based on the information , make an entry in the dental
patient's medical card / На основі поданої інформації, зробіть
запис у медичній карті стоматологічного хворого
(див. додаток файл : Практичне заняття 16 (1). docx)**

Рекомендована література **Основна (Базова)**

1. Вальченко І. В. Ласкаво просимо!: навч. посібник з української мови для іноземних студентів: у 2-х ч. / І. В. Вальченко, Я. М. Прилуцька; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2011.
2. Людина (будова тіла, органи та його системи). Методичні розробки з української мови для іноземних студентів II курсу медичного факультету англomовного відділення. Укладач: Чикайло І. В. – Львів, 2004.
3. Українська граматики: крок за кроком. Укладач: Чикайло І. В. – Львів, 2010.
4. Українська мова для стоматологів. Методичні розробки з української мови для іноземних студентів II курсу стоматологічного факультету англomовного відділення. Укладач: Чикайло І. В. – Львів, 2006.
5. Фахове мовлення стоматолога. Частина 1 (Лексико-термінологічний рівень). Методичні розробки для студентів II-го курсу стоматологічного факультету англomовного відділення. Укладач: Чикайло І. В. – Львів, 2016.

Додаткова

1. Джура М. З. Вивчаймо українську мову! – Львів, 2007.
2. Вивчаємо українську граматику. Частина I (місцевий, знахідний і давальний відмінки). Укладачі: Іванців О. С., Чикайло І. В. – Львів, 2011.
3. Макарова Г. І., Паламар Л. П., Присяжнюк Н. К. Вивчайте українську мову. – Київ, 1975.
4. Методичні розробки “100 вправ з граматики української мови” (вступний курс для студентів англomовного та підготовчого відділень). Укладачі: Іванців О. С., Ярова К. Б. – Львів, 2004.
5. Методичні розробки з української мови для іноземних студентів. Частина 1 (місцевий і знахідний відмінки). Укладачі: Іванців О. С., Чикайло І. В. – Львів, 2005.
6. Практичний курс української мови для іноземних студентів. Укладачі: Іванців О. С., Чикайло І. В. – Львів, 2012.
7. Таблиці та схеми з української мови. Наочно-ілюстративні матеріали для студентів-іноземців. Укладачі: Іванців О. С., Смолінська О. Є. – Львів, 2003.

Інформаційні ресурси
 NovaMova.com.ua - Українська мова в Інтернеті;
 mova.kreschatic.kiev.ua - Уроки державної мови
 www.arkas-proswita.iatr.org.ua - Я розмовляю українською!
 http://mylanguages.org/ukrainian_audio.php

**Тематичний план
 практичних занять з основної дисципліни «Українська мова
 (за професійним спрямуванням)»**

для іноземних студентів з англійською мовою навчання спеціальності
 221 «Стоматологія»

Змістовий модуль 3.

Професійне мовлення. Медична термінологія.

Пр.зан.1	Стоматологія. Знахідний і місцевий відмінки іменника. Гр. конструкції : Що? - Що?, Що? сформувалось (зародилось) Коли? , Що? поділяється на Що? Складні слова.	2
Пр.зан.2	Зуби. Знахідний, місцевий, родовий відмінки іменників. Гр. конструкції: Що? служить Для чого?, У кого є Що?, Що складається з Чого?, Що росте Де?, Де? виростає Що? Утворення віддієслівних іменників. Характеристика предмета за зовнішніми властивостями та його призначенням.	3
Пр.зан.3	Два набори зубів людини. Місцевий, родовий відмінки іменників та числівників. Гр. конструкції: Що? розташоване (знаходиться) Де?, Що? є результатом Чого?, Хто? має Що?, Хто? має Скільки? Чого?, Що? появляється Коли? Де? Кількісна характеристика предмета	2
Пр.зан.4	Два набори зубів людини. Місцевий, родовий відмінки іменників та числівників. Гр. конструкції: Що? розташоване (знаходиться) Де?, Що? є результатом Чого?, Хто? має Що?, Хто? має Скільки? Чого?, Що? появляється Коли? Де? Кількісна характеристика предмета.	2
Пр.зан.5	Зуби: їх розвиток і будова. Молочні й постійні зуби. Родовий, орудний відмінки. Гр. конструкції: Що? називається Чим? (Як?), Що? появляється У кого? Коли? Вираження часових відносин: гр. конструкції До скількох років (місяців)?, У скільки років (місяців) починається, закінчується Що?	2
Пр.зан.6	Зуби: їх розвиток і будова. Молочні й постійні зуби. Родовий, орудний відмінки. Гр. конструкції: Що? називається Чим? (Як?), Що? появляється У кого? Коли? Вираження часових відносин: гр. конструкції До скількох років (місяців)?, У скільки років (місяців) починається, закінчується Що?	2
Пр.зан.7	Будова зубів. Вживання знахідного, місцевого, орудного, родового відмінків (іменники, прикметники). Гр. конструкції: Що? має Що?, Де? виділяють Що?, Що? покрите Чим?, Що? знаходиться Де?, Що? служить для Чого?, Що? складається з Чого? Вираження просторових відносин. Характеристика предмета за будовою та структурою. Означальне допоміжне речення.	2

Пр.зан.8	Будова зубів. Вживання знахідного, місцевого, орудного, родового відмінків (іменники, прикметники). Гр. конструкції: Що? має Що?, Де? виділяють Що?, Що? покриті Чим?, Що? знаходиться Де?, Що? служить для Чого?, Що? складається з Чого? Вираження просторових відносин. Характеристика предмета за будовою та структурою. Означальне допоміжне речення.	2
Пр.зан.9	Огляд зубів. Вживання знахідного, родового та орудного відмінків. Вираження причинних відносин та відносин мети. Гр. конструкції: Що? може привести до ТОГО, ЩО..., Що? потрібно ДЛЯ ЧОГО?, ДЛЯ ЧОГО потрібно ЩО РОБИТИ? Вживання слів ПОТРІБНО, НЕОБХІДНО.	2
Пр.зан.10	Огляд зубів. Вживання знахідного, родового та орудного відмінків. Вираження причинних відносин та відносин мети. Гр. конструкції: Що? може привести до ТОГО, ЩО..., Що? потрібно ДЛЯ ЧОГО?, ДЛЯ ЧОГО потрібно ЩО РОБИТИ? Вживання слів ПОТРІБНО, НЕОБХІДНО.	2
Пр.зан.11	Перкусія. Медична лексика латинського походження. Місцевий та знахідний відмінок іменників. Гр. конструкції: Що? використовується ДЛЯ ЧОГО?, ДЕ? виникає Що?, Що? має Що?. Віддієслівні іменники. Вказування на місце дії.	2
Пр.зан.12	Перкусія. Медична лексика латинського походження. Місцевий та знахідний відмінок іменників. Гр. конструкції: Що? використовується ДЛЯ ЧОГО?, ДЕ? виникає Що?, Що? має Що?. Віддієслівні іменники. Вказування на місце дії.	2
Пр.зан.13	Карієс. Споріднені слова. Прислівники способу дії. Вживання місцевого, знахідного, орудного відмінків. Гр. конструкції: Що? відбувається ДЕ?, ДЕ? появляється Що?, Що? появляється ЧОМУ?, Що? можна відчувати ЧИМ?, Що? розповсюджується НА Що?. Вираження просторових відносин та вказування на причину дії.	2
Пр.зан.14	Карієс. Споріднені слова. Прислівники способу дії. Вживання місцевого, знахідного, орудного відмінків. Гр. конструкції: Що? відбувається ДЕ?, ДЕ? появляється Що?, Що? появляється ЧОМУ?, Що? можна відчувати ЧИМ?, Що? розповсюджується НА Що?. Вираження просторових відносин та вказування на причину дії.	2
Пр.зан.15	Пульпіт. Ступені порівняння прикметників. Утворення віддієслівних іменників. Характеристика предмета за складом та внутрішніми функціями. Гр. конструкції: Що? викликає Що?, Що? обмежується ДЕ? (У ЧОМУ?), Що? поділяється НА Що?, Що? викликається ЧИМ?, Що? характеризується ЧИМ?, Що? складається З ЧОГО?. Іменники та прикметники у місцевому, родовому та орудному відмінках	2
Пр.зан.16	Пульпіт. Ступені порівняння прикметників. Утворення віддієслівних іменників. Характеристика предмета за складом та внутрішніми функціями. Гр. конструкції: Що? викликає Що?, Що? обмежується ДЕ? (У ЧОМУ?), Що? поділяється НА Що?, Що? викликається ЧИМ?, Що? характеризується ЧИМ?, Що? складається З ЧОГО?. Іменники та прикметники у місцевому, родовому та орудному відмінках.	2
Пр.зан.17	Медична карта стоматологічного хворого. Кількісні і порядкові числівники та їх вживання. Арабські та римські цифри. Гр. конструкції: Що? заповнюється ДЕ?, Що? заповнюється	2

	КИМ? (КОЛИ?), ЩО? використовується ДЛЯ ЧОГО?, ЩО? позначають ЯК? (ЧИМ?), ЩО? використовують ДЛЯ ЧОГО?. Характеристика предмета за зовнішніми ознаками. Орудний відмінок виконавця дії. Вираження послідовності дії.	
Пр.зан.18	Медична карта стоматологічного хворого. Кількісні і порядкові числівники та їх вживання. Арабські та римські цифри. Гр. конструкції: ЩО? заповнюється ДЕ?, ЩО? заповнюється КИМ? (КОЛИ?), ЩО? використовується ДЛЯ ЧОГО?, ЩО? позначають ЯК? (ЧИМ?), ЩО? використовують ДЛЯ ЧОГО?. Характеристика предмета за зовнішніми ознаками. Орудний відмінок виконавця дії. Вираження послідовності дії.	2
Пр.зан.19	Медична карта стоматологічного хворого. Кількісні і порядкові числівники та їх вживання. Арабські та римські цифри. Гр. конструкції: ЩО? заповнюється ДЕ?, ЩО? заповнюється КИМ? (КОЛИ?), ЩО? використовується ДЛЯ ЧОГО?, ЩО? позначають ЯК? (ЧИМ?), ЩО? використовують ДЛЯ ЧОГО?. Характеристика предмета за зовнішніми ознаками. Орудний відмінок виконавця дії. Вираження послідовності дії.	2
Пр.зан.20	Ознайомлення з медичною картою стоматологічного хворого. Заповнення медичної карти.	2
Пр.зан.21	Ознайомлення з медичною картою стоматологічного хворого. Заповнення медичної карти.	2
Пр.зан.22	Ознайомлення з медичною картою стоматологічного хворого. Заповнення медичної карти	2
	РАЗОМ	45

Навчально-методичне видання

Нагорняк Оксана Михайлівна
старший викладач

UKRAINIAN LANGUAGE
(professional direction)
Main part

EXERCISES FOR PRACTICALS

in the Ukrainian language

for foreign students of the 2nd year of the English-language department
of the specialty 221 «Dentistry»

УКРАЇНСЬКА МОВА
(за професійним спрямуванням)
Основна дисципліна

ВПРАВИ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

з української мови для іноземних студентів 2 курсу англomовного відділення
спеціальності 221 «Стоматологія»

Навчальний посібник містить вправи і завдання, які покликані забезпечити володіння майбутніми стоматологами нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного професійного мовлення; сформувані навички оперування фаховою термінологією у стереотипних ситуаціях спілкування. Практичні завдання з кожного розділу спрямовані на розвиток і вдосконалення лексично-граматичних, комунікативних умінь і навичок чужоземних студентів.

До кожної теми вміщено список рекомендованої літератури.

Адресовано іноземним студентам англomовного відділення закладів вищої медичної освіти, які навчаються за спеціальністю 221 «Стоматологія».